

ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Актуальні питання розвитку агробізнесу в
Україні».**

Лубни

2018

СЕКЦІЯ 1. Стратегічний та інноваційний розвиток підприємств

Калініченко О. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Полтавської державної аграрної академії

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Досліджені теоретичні основи поняття “ефективність” у сільському господарстві. Удосконалена оцінка економічної ефективності виробництва продукції рослинництва, що передбачає використання системи натуральних, вартісних показників та показників якості.

Ключові слова: ефект, ефективність, економічна ефективність, натуральні показники, вартісні показники, показники якості, аграрні підприємства.

На даний час у науковій літературі існують різні погляди щодо вимірювання результатів і витрат виробництва. Узгодження наявних підходів до визначення ефективності виробництва продукції рослинництва потребує проведення поглибленого теоретичного аналізу категоріального-понятійного апарату та методичних засад, що дозволить здійснити достовірне визначення результативності операційних процесів у рослинництві.

Ефективність виробництва – це економічна категорія, що відображає сутність процесу розширеного відтворення. Категорія ефективності розглядається у двох аспектах: як результати виробництва із певними кількісними і якісними параметрами, а також як обсяг витрат, що зумовили появу цих результатів. При цьому слід враховувати наступні підходи до визначення ефективності: 1) ресурсний – економічні результати зіставляються з обсягами виробничих ресурсів, що використовуються у процесі виробництва; 2) витратний – економічні результати порівнюють з виробничими витратами, які безпосередньо пов’язані з їх досягненням; 3) ресурсно-витратний – проводиться економічна оцінка наявних ресурсів та

витрат.

Необхідно розрізняти поняття «ефект» (результати) і «ефективність». Ефект – це результат тих чи інших заходів, які здійснюються в сільськогосподарському виробництві. Він характеризується підвищенням урожайності сільськогосподарських культур. Ефективність виробництва визначається як відношення ефекту (результату) до витрат (ресурсів), що забезпечили цей результат.

Процес виробництва продукції рослинництва ґрунтується на принципі взаємодії трьох чинників: робочої сили, засобів та предметів праці. Результативність виробництва залежить від рівня ефективності такої взаємодії і напряду впливу зовнішніх чинників (погодно-кліматичні умови, економічні, правові, соціальні, екологічні аспекти господарювання тощо) [1, с. 397; 2, с. 45].

Ефективність виробництва розглядається як узагальнююча економічна категорія, якісна характеристика якої відображується у високій результативності використання живої й уречевленої у засобах виробництва праці [1, с. 398; 3, с. 162].

Процес визначення ефективності виробництва продукції рослинництва в аграрних підприємствах полягає в оцінці його результатів. Такими результатами можуть бути обсяг виробленої продукції рослинництва (у натуральному або вартісному виразі) з одиниці площі з врахуванням ступеня раціональності використання наявних матеріальних і нематеріальних ресурсів. Тенденція підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва проявляється у стійких приростах величини виробленої продукції та отриманого доходу у розрахунку на одиницю витрат.

При оцінці економічної ефективності виробництва продукції рослинництва в аграрних підприємствах необхідно обрати систему взаємопов'язаних показників, які найбільш об'єктивно відображають її рівень. Для цього широко використовуються натуральні показники (урожайність; обсяг виробництва сільськогосподарської продукції у

розрахунку на 100 га ріллі, на 1 люд.-год., на 1 грн. виробничих витрат), вартісні показники (виробнича, повна собівартість сільськогосподарської продукції; рівень рентабельності виробництва; виробництво валової продукції (прибутку) сільськогосподарської продукції у розрахунку на 1 га посіву, на 1 люд.-год., на 1 грн. виробничих витрат) та показники якості (коефіцієнт заліковості; загальний коефіцієнт якості; інтегральний показник якості сільськогосподарської продукції) продукції рослинництва.

Натуральні показники ефективності дозволяють провести оцінку ефективності виробництва продукції рослинництва, її динаміку в аграрному підприємстві або у розрізі окремих виробничих підрозділів. Однак, розрахунок зазначених показників, як правило, не дозволяє порівнювати різні аграрні підприємства, оскільки вони можуть відрізнятися за можливостями ресурсного забезпечення, економіко-виробничими умовами господарювання, природно-кліматичними умовами та зональними особливостями.

Визначення ефективності рослинництва на основі розрахункових значень результативних показників не дає підстави для повної, всебічної й об'єктивної оцінки діяльності аграрного підприємства. Значення показників ефективності можуть коливатися по роках не тільки в результаті зміни рівня забезпеченості аграрних підприємств ресурсами, але і в результаті зміни невиробничих чинників, передусім регуляторних заходів політико-правового впливу на національну економіку України (податкова, монетарна, протекціоністська політика уряду), коливань ринкової кон'юнктури, а також в результаті зміни погодно-кліматичних умов.

Визначення ефективності виробництва продукції рослинництва включає не тільки співвідношення результатів і витрат виробництва. Така оцінка має відображати також якість виробленої продукції рослинництва, показники якої в більшості випадків чітко регламентуються державними стандартами. Тому поліпшення якості продукції рослинництва рівнозначне збільшенню обсягу виробництва та потребує додаткових витрат як на безпосередньо виробництво, так і на впровадження системи контролю якості

(відповідності міжнародним стандартам ISO). Якісна продукція реалізується за вищою ціною, а зниження рівня якості продукції рослинництва, у ряді випадків, може призвести до втрати грошових надходжень.

Таким чином, система показників (натуральні, вартісні показники та показники якості) оцінки економічної ефективності виробництва продукції рослинництва в аграрних підприємствах дозволяє на системній основі здійснити порівняння та оцінити різні елементи технології виробництва, обрати оптимальний варіант раціонального використання як матеріальних (землі, основного і оборотного капіталу, робочої сили), так і нематеріальних ресурсів, а також обґрунтувати обсяги виробництва сільськогосподарської продукції із встановленими параметрами витрат ресурсів.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ: КНЕУ, 2002. 624 с.
2. Економія сировинних і матеріальних ресурсів у сільському господарстві / За ред. В. В. Брея. Київ: Урожай, 1985. 96 с.
3. Економіка сільського господарства: навчальний посібник / За ред. В. К. Збарського, В. І. Мацибори. Київ: Каравела, 2009. 264 с.

ЗНЯТТЯ МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ:

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ

Редченко Р. О.

*здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» Спеціальності «Менеджмент»
Полтавська державна аграрна академія
Науковий керівник **Тимошенко І.В.** – к.е.н, доцент кафедри економіки
підприємства, Полтавська державна аграрна академія*

Анотація. Обґрунтовано необхідність проведення земельної реформи. Розкрито основні тенденції правового регулювання земельних відносин та

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Актуальні питання розвитку агробізнесу в Україні»

Лубни

2018